

Protokoll fört vid pleniföredragning

Social- och miljöavdelningen
Hälsa- och sjukvårdsbyrån, S3

Närvarande
RH, AH-J, AH, FK, AR, CW

Frånvarande
VT, HJ

Justerat
Omedelbart

Ordförande
Minister
Roger Höglund

Föredragande
Minister
Annette Holmberg-Jansson

Protokollförelse
Jurist
Joel Bremius

Nr 89

Utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice.

ÅLR 2021/10011
193 S3

Beslut

Landskapsregeringen beslöt att skicka utlåtande till social- och hälsovårdsministeriet enligt **bilaga S321P64**.

Hänvisning
Er begäran om utlåtande 23.11.2021

Social- och hälsovårdsministeriet
PB 33
FIN-00023 STATSRADET

Kontaktperson
Jurist Joel Bremius, +358 (0)18 25000 (växel)
joel.bremius@regeringen.ax

kirjaamo@stm.fi

Ärende

Utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice

Landskapsregeringen har 23.11.2021 mottagit en begäran om utlåtande av social- och hälsovårdsministeriet angående regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om temporär ändring av lagen om smittsamma sjukdomar och temporär ändring av lagen om transportservice. I regeringens proposition föreslås de temporära begränsningarna som har samband med covid-19-epidemin i lagen om smittsamma sjukdomar (FFS 1227/2016, nedan smittskyddslagen) förlängas till och med 30.6.2022. De temporära bestämmelserna i smittskyddslagen är i kraft till 31.12.2021.

Tjänstemän från landskapsregeringen har 22.11.2021 deltagit i ett muntligt diskussionstillfälle med tjänstemän från social- och hälsovårdsministeriet angående regeringens proposition. Vid diskussionstillfället framförde social- och hälsovårdsministeriet två ändringar i regeringens proposition som då inte ännu hade skickats skriftligen till landskapsregeringen. Social- och hälsovårdsministeriet meddelade även att statsrådet avser överlämna regeringens proposition till riksdagen 25.11.2021.

Enligt 28 § 2 mom. i självstyrelselagen för Åland (FFS 1144/1991) ska landskapet Ålands utlåtande inhämtas innan lagar som har särskild betydelse för landskapet stiftas. Landskapsregeringen konstaterar att den mycket korta beredningstiden medför att landskapsregeringen svårligen har kunnat bilda sig en heltäckande uppfattning i ärendet och gett alla för Åland eventuella relevanta synpunkter.

Covid-19-intyg vid ankomst till Finland

Statsrådet föreslår att 16 c § 2 mom. i smittskyddslagen inte förlängs. Det får konsekvensen att det efter 31.12.2021 inte längre finns undantag från skyldigheten att visa upp intyg och delta i test för personer som under de 14 dygn som föregått

ankomsten till Finland endast har vistats i länder eller områden där covid-19-incidensen eller utbredningen av en virusvariant inte medför någon särskild risk för spridning av epidemin i förhållande till covid-19-incidensen eller utbredningen av virusvarianten i Finland.

I lagförslaget hänvisar statsrådet till förhandsinformation att EU-kommissionen i slutet av november 2021 kommer publicera ett förslag till en ny riskbedömningsmodell för resor. Kommissionens mål är att övergå från ovannämnda landspecifika bedömning till en passagerarspecifik bedömning, varvid det i stället för modellen som grundar sig på incidens och positiva test krävs EU:s eller ett motsvarande covidintyg av passageraren. Ändringen har enligt lagförslaget fått starkt stöd i EU:s medlemsländer. Avsikten är att fatta beslut i frågan före Europeiska rådets möte den 16–17 november 2021. Även denna passagerarspecifika granskning stöder enligt statsrådet att 16 c § 2 mom. stryks. Landskapsregeringen konstaterar att det ännu inte finns något beslut fattat i EU och kan därmed inte ta ställning till det i detta utlåtande.

Landskapsregeringen ifrågasätter lagförslaget förenlighet med de grundläggande fri- och rättigheterna, proportionalitetsprincipen samt riksdagens grundlagsutskotts utlåtanden (GrUU 26/2021 och 35/2021 rd.) och social- och hälsovårdsutskotts betänkanden (ShUB 25/2021 och 18/2021 rd.) i frågan. Landskapsregeringen hänvisar i övrigt till tidigare utlåtanden, senast landskapsregeringens skrivelse 18.11.2021 (ÅLR 2021/9876).

Giltighetstid

Landskapsregeringen bedömer att den föreslagna giltighetstiden till 30.6.2022 inte är motiverad, i synnerhet vad gäller förlängning av bestämmelserna om covid-19-intyg vid ankomst till Finland.

Grundlagsutskottet har i sina utlåtanden ansett det viktigt att restriktionerna genast upphör när det är möjligt. Bestämmelserna föreslås enligt lagförslaget gälla tills befolkningen enligt Institutet för hälsa och välfärds (THL) bedömning har fått en full vaccinationsserie och befolkningens motståndskraft mot sjukdomen covid-19 och mot eventuella virusmutationer är så god att åtgärderna inte längre enligt nuvarande kunskap kan betraktas som nödvändiga. Enligt lagförslaget har THL i ett utlåtande till social och hälsovårdsministeriet 1.11.2021 bedömt att bestämmelsernas giltighetstid behöver förlängas till och med den 30.4.2022. Lagförslaget innehåller ingen ytterligare motivering varför bestämmelserna föreslås vara i kraft ytterligare två månader till 30.6.2022.

Bestämmelser om begränsningar av förplägnadsrörelsers verksamhet

Lagförslaget innehåller inga ändringar i sak vad gäller bestämmelser om begränsningar av förplägnadsrörelsers verksamhet i 58 a-b §§ i smittskyddslagen. Landskapsregeringen har i flera tidigare utlåtanden under pandemin konstaterat att regionala organ bättre

anpassat kan ta ställning till eventuella begränsningar och åtgärder som krävs för att bekämpa covid-19-epidemin och att bestämmelserna i 58 a § i smittskyddslagen skiljer sig från många andra befogenheter i lagen då begränsningar ska fastställas centralt genom förordning av statsrådet och inte genom förvaltningsbeslut regionalt.

Även grundlagsutskottet har noterat att strukturen hos den gällande och den föreslagna 58 a § skiljer sig från många andra befogenheter enligt lagen om smittsamma sjukdomar i och med att det inte anvisas att begränsningar ska fastställas genom förvaltningsbeslut utan genom förordning av statsrådet. Utgångspunkterna för den föreslagna regleringen skiljer sig således från utgångspunkten i 30 § 9 punkten i självstyrelselagen, enligt vilken landskapsregeringen eller någon annan myndighet som anges i landskapslag har behörighet att sköta uppgifter enligt lagen om smittsamma sjukdomar (se t.ex. GrUU 31/2020 rd, s. 5-6 och GrUU 9/2021 rd., stycke 14-15).

Enligt 18 § 13 och 22 punkten i självstyrelselagen för Åland faller näringsverksamhet med vissa undantag och tillstånd till utskänkning av alkoholdrycker inom lagtingets lagstiftningsbehörighet. Landskapsregeringen anser fortsatt att 58 a § i smittskyddslagen är problematisk och att regleringen faller inom lagtingets lagstiftningsbehörighet. Bestämmelsen borde oavsett ändras så att landskapsregeringen regionalt utgående från Ålands särförhållanden och utgående från tillämplig landskapslagstiftning samt förvaltningsbehörigheten inom smittskydd enligt 30 § 9 punkten i självstyrelselagen ges stöd att på Åland genom förvaltningsbeslut begränsa förplägnadsrörelsers öppethållningstider och serveringstider.

Tillsyn

Landskapsregeringen konstaterar liksom tidigare att de temporära bestämmelserna innebär ökade arbetsuppgifter då landskapsregeringen är den myndighet som övervakar efterlevnaden av åläggandena och begränsningarna. De fortsatt utökade arbetsuppgifter och kostnader som är kopplade till de temporära bestämmelserna i smittskyddslagen fortsättningsvis bör ersättas då de temporära bestämmelserna förlängs.

Avslutning

Sammantaget ifrågasätter landskapsregeringen proportionaliteten i lagförslaget att covid-19-intyg vid ankomst till Finland kommer krävas oavsett epidemiläget i avreselandet. Landskapsregeringen anser inte heller att den föreslagna giltighetstiden till 30.6.2022 är motiverad.

Landskapsregeringen har i övrigt inga särskilda synpunkter på de ändringar som föreslås i lagförslaget.

Minister

Roger Höglund

Minister

Annette Holmberg-Jansson

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagting, självstyrelsepolitiska nämnden, susanne.eriksson@lagtinget.ax
Statsrådets kansli, registratorskontoret@vnk.fi
Heidi Kaila, statsrådets kansli, heidi.kaila@gov.fi
Anne Kumpula, social- och hälsovårdsministeriet, anne.kumpula@gov.fi
Viveca Arrhenius, social- och hälsovårdsministeriet, viveca.arrhenius@gov.fi
Maija Neva, social- och hälsovårdsministeriet, maija.neva@gov.fi
Liisa Katajamäki, social- och hälsovårdsministeriet, liisa.katajamaki@gov.fi
Mikaela Nylander, justitieministeriet, mikaela.nylander@gov.fi
Mats Löfström, riksdagsledamot, mats.lofstrom@riksdagen.fi
Janina Groop-Bondestam, justitieministeriet, janina.groop-bondestam@gov.fi
Noora Löfström, statsrådets kansli, noora.lofstrom@gov.fi